

بررسی حس مکان میدان راه آهن از نگاه سالمدان

امیرحسین حیدری فربنی، دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

لعیا طالب همت، دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

چکیده:

با توجه به مزایای حس مکان برای فرد و جامعه، رو به رشد بودن روند سالمدانی در ایران، اهمیت حضور آنان در فضاهای شهری به عنوان سرمایه‌ی اجتماعی و تاثیر محیط بر سطح عملکردی و حسمکان آنان توجه به ترجیحات محیطی این گروه جمعیتی حائز اهمیت است. هدف این پژوهش، بیبود رابطه مکان و سالمدان و شناسایی عوامل موثر بر شک لگیری حسمکان سالمدان است.

تحقیق حاضر در چارچوب رو ششناسی کیفی و از نوع تحلیل محتوی است. داده‌ها با کمک تکنیک مصاحب‌هی عمیق نیم هساختاریافته جمعاًوری شده و حجم نمونه با اشباع نظری مشارکت کنندگان مشخص شده است.

مورد پژوهش در تحقیق میدان راه‌آهن تهران است؛ این میدان به عنوان پلازای ساختمان تاریخی راه‌آهن و یکی از دروازه‌های کلیدی‌پایتخت ایران، در منطقه ۱۶ شهرداری تهران واقع شده است. داده‌های گردآوری شده در قالب ۱۹ شناسه، ۵ مفهوم و ۳ مقوله کدگذاری شده‌اند. مقولات شامل ارتباط با مردم، کارایی فضا و هوی تمدنی فضا می‌باشند. مفاهیم عمدۀ نیز عبارتند از: جامع هی استفاده کننده از فضا، مدیریت فضا، امکانات و تسهیلات فضا، انسجام فضایی و پیشینه‌ی فضا. نتایج این پژوهش نیز نشان داد کهنه‌گاه سالمدان تنها به کالبد فضا محدود نیست و استفاده‌کنندگان از فضا نیز بر ح سمکان آنها تأثیر می‌گذارند. همچنین مدل پیشنهادی این تحقیق میتواند راهنمایی برای طراحان و برنامه‌ریزان شهری باشد تا با توجه به شناس ههای استخراج شده، بر حسمکان این گروه جمعیتی تأثیر مثبت گذارند.

کلیدواژه‌های: حس مکان، سالمدان، میدان راه آهن تهران

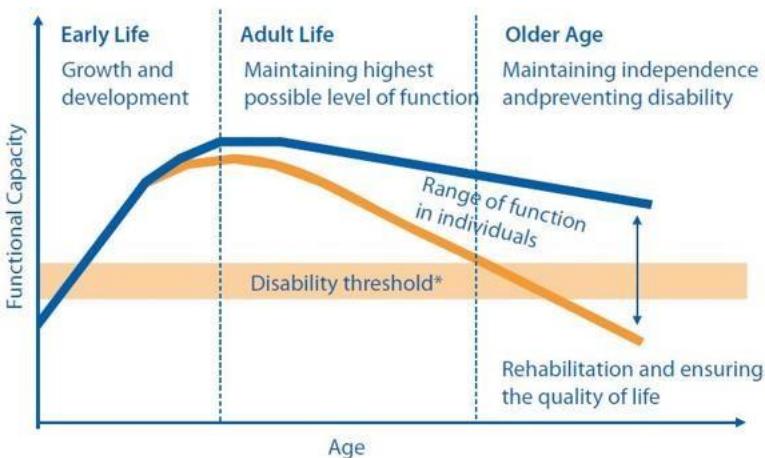
۱- مقدمه

حس مکان به معنای ادراک ذهنی مردم از محیط و احساسات کم و بیش آگاهانه آنها از محیط خود است که شخص را در ارتباطی درونی با آن قرار می دهد، ب هطوری که فهم و احساس فرد با زمین هی معنایی محیط پیوند خورده و یکپارچه می شود. این حس عاملیاست که موجب تبدیل یک فضا به مکانی با خصوصیات حسی و رفتاری ویژه برای افراد خاص می گردد. حسمکان علاوه بر این که موجب احساس راحتی از یک محیط می شود، از مفاهیم فرهنگی مورد نظر مردم، روابط اجتماعی و فرهنگی جامعه دری ک مکان مشخص حمایت کرده و باعث یادآوری تجارب گذشته و دس تیابی به هویت برای افراد می شود^[1]. با توجه به تعریف یادشده و مزایای آن توجه به ویژگیهای گروههای استفاده‌کننده از محیط و ترجیحات محیطی آنان حائز اهمیت است.

در کشورهای مختلف سن پیری با توجه به شرایط فرهنگی متفاوت است. سازمان ملل، بیشتر از 60 سال را به عنوان سن پیری در نظر گرفته است^[2]. طبق قانون تامین اجتماعی سن پیری برای مردان 60 سالگی و برای زنان 55 سالگی میباشد و طبق قانون استخدام کشوری سن بازنیستگی برای مردان و زنان 65 سالگی است^[3]. براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس در ایران، در حالیکه جمعیت کشور در بازه‌ی زمانی 60 ساله) 1335-1395 (برابر شده، جمعیت سالمندان کشور) 65 سال به بالا) 8.6 برابر شده است. بنابراین رشد جمعیت سالمندان کشور بیش از رشد جمعیت کشور است^[4].

سالمندان از جمله گروههایی هستند که به دلیل شرایط سنی و کاهش نسبی فعالیتهای کاری، عمدتاً از فضاهای شهری برای انجام فعالیتهای انتخابی و اجتماعی استفاده میکنند^[5]. حضور در فضاهای شهری مزایای متنوعی برای سالمندان دارد؛ بهبود سلامت جسمی و عملکردی و سلامت روانی شامل کاهش استرس، افزایش رضایت از زندگی و حس سلامت^[6]. فعالیتهای انتخابی، فعالیتهایی هستند که در صورتیکه زمان و مکان، شرایط اقلیمی و بستر محیط اجازه دهد به شکل داوطلبانه صورت می‌گیرد. فعالیتهای اجتماعی فعالیتهایی هستند که به دفعات شکل میگیرند و به دنبال حضور مردم در یک مکان و زمان صورت میگیرند^[7].

سازمان بهداشت جهانی که مبتکر جنبش «شهرهای دوستدار سالمند» (global age friendly cities) است بیان می کند که محیطهای کالبدی مناسب میتوانند سطح عملکردی افراد سالمند را ارتقا داده و به بالای آستانه ناتوانی برسانند. این موضوع درنمودار ۱ نشان داده شده است^[8].

نمودار ۱- ظرفیت عملکردی انسان در طول دوره‌ی زندگی [۱۸]

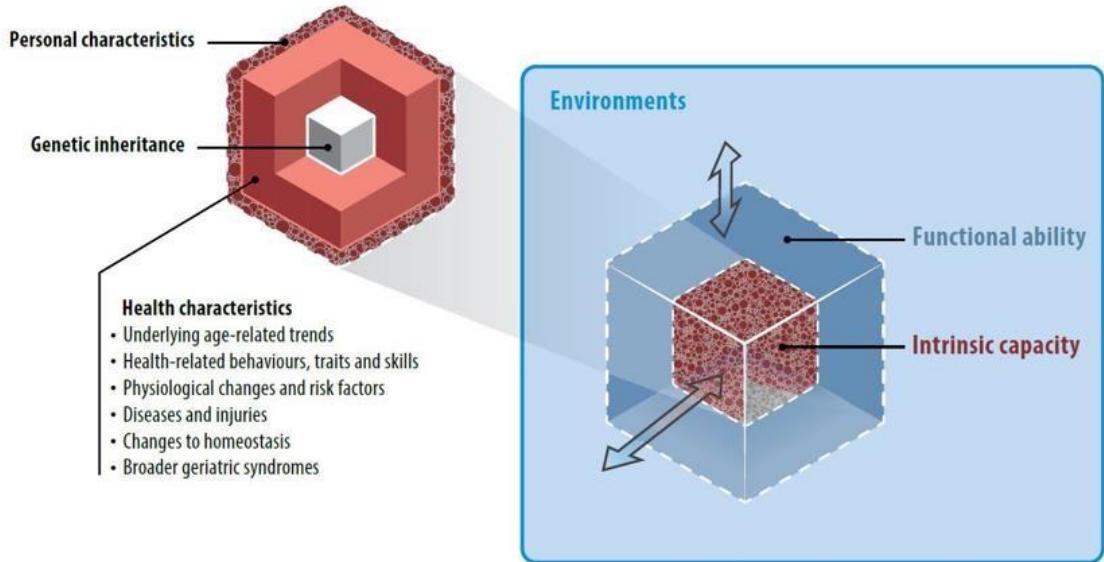
شهرها باید دوستدار سالمند *age-friendly* باشد اما نه فقط برای برخی از گروههای سنی بلکه برای تمامی گروهها با ظرفیتهای عملکردی متفاوت [۹-۱۰]. بهصورت ایدهآل، مکانهای زندگی باید ب همگون های تجهیز شوند تا تعاملات اجتماعی و درنتیجه ح سمکان در آنها تقویت شود. در این صورت ایده زندگی و سالمندی در مکان *age in place* می تواند در این شهرها اتفاق بیافند [۱۱]. این مفهوم به معنای ادامه زندگی در یک جامعه، با حداقل استقلال و توانایی تعریف شده است "[۱۲]. برای تحقق این ایده، حملونقل، فرصت‌های تفریحی، تسهیلات فیزیکی، تعاملات اجتماعی، وابستگی فرهنگی نیاز است که مهیا باشد. [۱۳]

ایده شهرهای دوس تدار سالمند پس از برگزاری کنفران سهای متعدد جهانی به اید ه «سالمندی فعال» (*Active Ageing*) ارتقاپیدا کرد. [۱۴] سالمندی فعال بر مراقبت و توجه به نیازهای سالمندان تاکید داشته و آن را فرصتی برای ایجاد عملکرد اجتماعی فعال سالمندان میدانند. [۱۵-۱۶-۱۷].

«سالمندی سالم» کانون توجه سازمان بهداشت جهانی، در بین سالهای 2015 تا 2030، جایگزین مفهوم سالمندی فعال شده است.

چشمنداز آن جهانی است که همه میتوانند در آن طولان یمدت و سالم زندگی کنند [۱۸]. سالمندی سالم به عنوان فرآیند توسعه و حفظ توانایی عملکردی که باعث رفاه در سنین بالاتر م یشود، تعریف شده است. توانایی عملکردی با توجه به ظرفیت ذاتی فرد (جسمی و روحی)، عوامل محیطی و تعامل بین این دو تعریف میشود. محیط شامل کلیه عوامل (از سطح خرد تا کلان) موجود در دنیای بیرونی است که بستر زندگی یک فرد را تشکیل م یدهد.

عوامل محیطی عبارتند از: سیاست‌ها، سیستم‌ها و خدمات حملونقل، مسکن، حمایت اجتماعی، خیابانها و پارکهای تسبیلات اجتماعی، بهداشت، مراقب تهای طولانی‌مدت، روابط با دوستان، خانواده و مراقبتکنندگان و نگر شهای فرهنگی و اجتماعی

شکل ۱- تأثیر متقابل عوامل محیطی و ظرفیت ذاتی فرد در سالمندی سالم [19]

بنابراین با توجه به مزایای حس مکان برای فرد و جامعه، رو به رشد بودن روند سالمندی در ایران و اهمیت حضور آنان در فضاهای شهری به عنوان سرمایه اجتماعی و تأثیر محیط بر توانایی عملکردی و در پی آن بر حس مکان آنان توجه به ترجیحات محیطی اینگروه اجتماعی حائز اهمیت است. نتایج پژوهش حاضر پس از مرور مبان بنظری مرتبیت، براساس انجام مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته با سالمندان میدان راه آهن تهران استخراج شده‌است.

۲- روش تحقیق

تحقیق حاضر در چارچوب روشناسی کیفی و از نوع تحلیل محتوی است. مورد پژوهش تحقیق، میدان راه آهن تهران واقع در منطقه‌ی ۱۶ شهرداری است. دادهای با کمک تکنیک مصاحبه‌ی عمیق نیمه ساختاریافته جمع آوری شده است. جامعه‌ی آماری شامل سالمندانی است که با هر هدفی در میدان راه آهن حضور می‌یابند و حجم نمونه با اشباع نظری مشارکت کنندگان مشخص شده است.

مشارکت کنندگان به سوالات زیر پاسخ داده اند:

1. چه خاطر های از گذشته میدان را هاهن دارید؟
 2. چه ویژگی این فضا را در گذشته بیشتر دوست داشتید یا نداشتید؟
 3. چه ویژگی این فضا را اکنون دوست دارید یا ندارید؟
 4. اگر بخواهید برای کسی که تاکنون میدان را ندیده است توصیف کنید، چه میگویید؟
 5. چه پیشنهادی برای بهتر شدن فضا دارید؟
- در این مطالعه، دادههای حاصل از مصاحبه‌ها با استفاده از شیوه تحلیل محتوای کیفی، پردازش و تحلیل شده‌اند. بدین صورتکه آنها در ابتدا سازماندهی و طبقه‌بندی شده، سپس شناسه‌گذاری شدند. مفاهیم و مقولات هسته‌ای نیز از شناسه‌ها نتیجه گرفته شد و درنهایت با توجه به مقوله‌های استخراج شده، الگوی پیشنهادی حس مکان میدان راه آهن تهران از دیدگاه سالمدان ارائه شده است.

3-مبانی نظری تحقیق

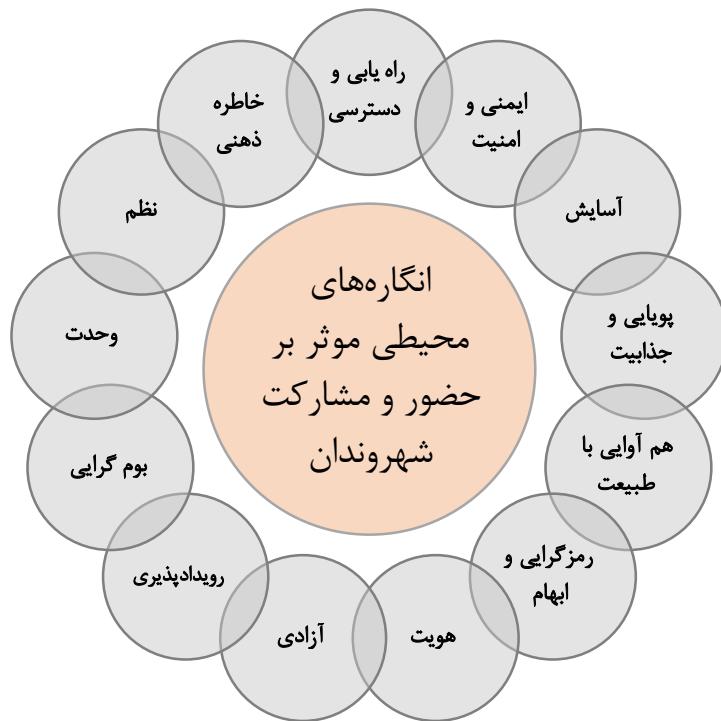
در این قسمت انگاره‌های محیطی موثر بر حضورپذیری سالمدان در فضاهای شهری به منظور مقایسه تطبیقی یافته‌های پژوهش با مبانی نظری طراحی شهری معرفی شده است.

3-1-انگاره‌های محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمدان در فضاهای عمومی شهر

با توجه به هدف پژوهش انگاره‌های محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمدان و ضرورت توجه به نیازهای اجتماعی این گروه جمعیتی در کنار سایر نیازهایشان در طراحی فضاهای باز عمومی بیان می‌شود.

الف) معرفی انگاره‌های محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمدان

در این بخش انگاره‌های محیطی‌ای که بی‌شتر بر جنبه‌های کالبدی-فضایی محیط تأکید دارد، معرفی شده است(نمودار2). توضیحات مرتبط با هر مقوله در جدول 1 آورده شده است[20].

نمودار ۲- انگاره های محیطی موثر بر حضور و مشارکت شهروندان از نقطه نظر پورجعفر [20]

جدول ۱- انگاره های محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمندان [20]

انگاره های محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمندان	
در مورد دسترسی به فضای عمومی، میتوان به واسطه ای ارتباط هایی که یک فضا چه از نظر بصری و چه از جنبه ای فیزیکی با محیط اطرافش دارد، قضاوت کرد. برای فرد سالمند، سهولت جابه جایی از یک نقطه به نقطه دیگر در وله ای اول اهمیت قرار دارد. همچنین فراهم کردن امکان قدم زدن و پیاده روی سالمندان در فضاهای عمومی و توجه به چشم اندازهای طبیعی و فاصله قرارگیری مکانهای استراحت در پیاده روی های فضای از اهمیت زیادی برخوردار است.	راهیابی و دسترسی
توجه به این مؤلفه در طراحی فضاهای عمومی از آن جهت حائز اهمیت است که به نظر می رسد ترس از مجرمان، آزار و اذیت دیدن از دیگران، تصادف و عدم کمک دیگران، یکی از علل شایع عدم خروج سالمند از خانه است.	ایمنی و امنیت

<p>این انگاره شامل ادراک سالمند در مورد امنیت، پاکیزگی، نظافت و در دسترس بودن فضاهای عمومی می شود. تطابق فضای عمومی با نیازهای حسی و فیزیکی سالمندان، احساس آسایش آنها را به دنبال خواهد داشت.</p>	<p>آسایش</p>
<p>اساساً احساس پویایی در سالمندان وقتی حاصل میشود که همه ی حواس و ذهن سالمند، به هنگام حضور در فضای، به نحوی درگیر با محیط شود.</p>	<p>پویایی و جذابیت</p>
<p>لذت بردن از طبیعت و تماسای محیط های طبیعی، اهمیت زیادی در کمک به سرزنشدگی سالمند دارد. کاهش آلودگی های صوتی و زیست محیطی، ایجاد چشم اندازهای طبیعی، فراهم کردن فرصت استراحت در این چشم اندازهای، امکان استفاده از نور خورشید، هوای تازه، تماسای آسمان، گلکاری، غذا دادن به پرندهای، می توانند به عمیق تر شدن این رابطه کمک کنند. در عین حال باید توجه داشت که افراد سالمند، به تغییرات شدید دمایی و تابش بیش از اندازه و شدید نورخورشید حساس هستند.</p>	<p>هم آوایی با طبیعت</p>
<p>ذهن سالمند، همانند ذهن هر انسان دیگری، همانگونه که به دنبال کشف و تطابق هماهنگی هاست، دارای خصلت کنجکاوی نیز می باشد و مخالف تنش متعارف و حساب شده نیست.</p>	<p>رمزگاری و ابهام</p>
<p>ذهن سالمند، همانگونه که به دنبال تازه هاست، همواره به دنبال انطباق نیز هست و می خواهد عناصر ادراک شده از فضای عمومی توسط او، با رفتارهای فردی و گروهی اش همخوان باشد.</p>	<p>هویت</p>
<p>آزادی سالمند در فضای عمومی را، نبود موافع بر سر راه انتخاب گزینه های متعارف و مطلوب پیش روی سالمند در فضای عمومی دانست.</p>	<p>آزادی</p>
<p>تنوع رویدادها، سبب می شوند که فضا به وسیله ی کلیه ی حواس سالمند، یعنی علاوه بر حس بینائی، حواس شنیداری، بولیائی و لامسه احساس شود، این امر در حفظ تعادل و جهت یابی سالمند نیز مؤثر خواهد بود.</p>	<p>رویدادپذیری</p>
<p>بومگرایی سازگاری با زمینه ی کالبدی، تاریخی و اجتماعی-فرهنگی است که بر طبق آن ایده ها و اشکال آشنا با سرشت افراد، در شکل دادن به کالبد فضاهای عمومی شهری به کار گرفته میشوند.</p>	<p>بوم گرایی</p>
<p>منظور از وحدت، تجربه ی عناصر و اجزای کالبدی، عملکردی و معنایی فضای عمومی، به صورت یک کل واحد است. این امر به واسطه ی وجود نوعی هماهنگی ویژه بین عناصر فضای عمومی حاصل می آید.</p>	<p>وحدت</p>

<p>عناصر فضای عمومی، همگی زیرمجموعه یک نظام هستند. این نظام ممکن است خیلی ساده و روشن و یا پیچیده باشد. در واقع سالمند از هر عنصر فضای عمومی، میزان مشخصی از نظم (پیچیدگی یا سادگی) انتظار دارد.</p>	<p>نظم</p>
<p>خاطره‌ی ذهنی، قابلیت ادراک، تجزیه و تحلیل و تطبیق داده‌های محیطی با معانی ذهنی و تشکیل تصویر ذهنی در فرد است.</p>	<p>خاطره‌ی ذهنی</p>

ب) نیازهای اجتماعی افراد سالمند در فضاهای باز عمومی

تعاملاط اجتماعی تاثیر مثبتی برسلامت فیزیکی و روانی سالمدان میگذارد. با اینحال، برنامه ریزی و طراحی بر نیازهای جسمی و امنیت سالمدان تاکید دارند و اغلب نیازهای اجتماعی درنظرگرفته نمیشود [21].

جدول 2، 27 معیار طراحی را که نیازهای اجتماعی سالمدان را در فضاهای باز مرتفع میکند، معرفی کرده است. این جدول شامل 4بخش اصلی چیدمان کالبدی، ویژگیهای باهمستان، زندگی مشارکتی و شخصی و حمل و نقل و جابه جایی میباشد [21].

جدول 2- لیست معیارهای طراحی فضاهای باز عمومی برای افراد سالمند [21]

منابع	توصی ف	معیار طراحی	چیدمان کالبدی
]8-23-24-25[آسایش فیزیکی: پاکیزگی، جذابیت بصری، هوای سالم، عاری از سروصدای شلوغی	محیط پاکیزه	
]6-8-26-27[ارتباط با طبیعت، فضاهای سبز، پارکها، باغها و خرده اقلیمهایها	دسترسی به طبیعت و منظر	
]8-27-28-29[فضاهای استراحت، فضاهای جمعی، مبلمانهای مخصوص، فضاهای گفتگو	مبلمان شهری	
]27-30-31[سلسله مراتب از فضاهای خصوصی به فضاهای جمعی و محله	ارتباطات داخلی و خارجی	
]23-24-27-32[ادران امنیت، امکان حفاظت، حمایت محیطی، رضایت محیطی، مراقبت از سوی خانواده، حمایت اجتماعی و پژوهشی	حس امنیت و محیط امن	
]31-33[میراث، حس مکان، اهمیت هویت محلی، ادغام عناصر فرهنگی در مدیریت و برنامه ریزی سایت	ارتباط با فرهنگ و تاریخ	
]29[حفظ کیفیت ساختاری و کاشت، نگهداری از زیبایی‌های مناظر	مدیریت و نگهداری کافی	
]27-28-34[نورپردازی خارجی	نورپردازی مناسب	

[8-26-28-32]	شامل کتابخانه، مرکز باهمستان، فروشگاههای محلی، کلینیکهای سنتی، پروژههای توسعه باهمستان	تسهیلات، خدمات و توالهای عمومی زندگی اجتماعی	ویژگی باهمستان‌ها
[24-35]	عاری از مزاحمت و شلوغی	حریم شخصی	
[25-32]	نژدیکی امکانات و تسهیلات	امکانات محله و بلوک	
	ایمنی موجب رضایت سالمدان میشود	ایمنی خارج از خانه	
[24]	عملکردهای موقتی و دائم	چند عملکردی	
[24-28-34]	احترام فردی، استقلال و توامندسازی، خودکارآمدی، دلستگی به مکان	سلامتی روانی	زنگی مشارکتی
[24-26-33-35]	فعالیتهای اجتماعی، حس مالکیت باهمستان و مشارکت در برنامه ریزی و مدیریت سایت	مشارکت اجتماعی	۹ شخصی
[24-26-27-32-35]	توانایی مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی	شمولگرایی اجتماعی	
[24-26-27-32]	در اختیار گذاشتن فرصت برای یادگیری	خودشکوفایی	
[24-26-32-35]	مشارکت اجتماعی و تعاملات و ارتباطات، حس تعلق	مخاطبان و شبکه اجتماعی	
[23-27-28-6]	انواع تفریح، مانند پیاده‌روی	فعالیتهای فیزیکی و اجتماعی	
[24-27-28-34]	حس سلامتی، سلامت عاطفی، آرامش و شادی	محیط زندگی سالم	
[24]	تنوع کاربردهای فضای در روز و زمان، مدیریت بهتر	تنوع کاربردها	
[8-27]	شبکه دوچرخه، مکانهای پرسه زنی	مسیر پیاده و دوچرخه	جابجایی و حمل و نقل
[8-27-29-30]	زیرساختهای پیاده، پیاده روهای مناسب، مساحت فضاهای باز	جاده‌ها و پیاده روهای تقطیع‌های امن	پیاده
[8-26-33-34]	دسترسی‌های داخلی و خارجی	قابلیت دسترسی	
[25-26-28-32]	حمل و نقل عمومی کافی و قابل استطاعت، ایستگاه‌های اتوبوس	دسترسی به حمل و نقل عمومی و زیرساختها	
[24-29]	جهت یابی، خوانایی مسیرها	خوانایی بدون محدودیت	
[24-27-33]	سهولت فعالیتها، راحتی، تسهیلات ناتوانان، جابجایی راحت	جا به جای	

ج) جمعبندی

انگارههای محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمندان را در جدول ۳ جمعبندی شده است.

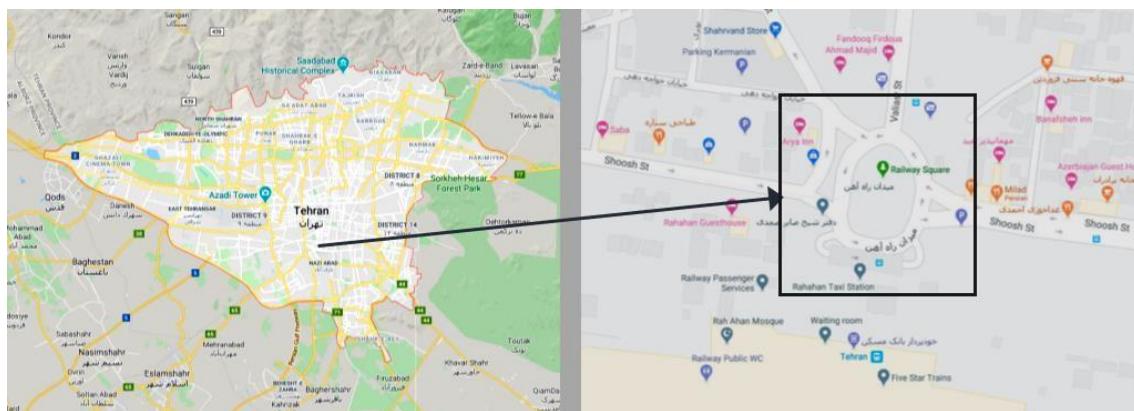
جدول ۳- دسته بندی انگارههای محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمندان

انگارههای محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمندان	منبع	مولفههای طراحی شهری	ابعاد طراحی شهری
را هیابی و دسترسی	معرفی انگارههای محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمندان	مولفه عملکردی	ماهوي
ایمنی و امنیت	[20]		
آسایش			
آزادی			
رویدادپذیری			
مبلمان شهری			
ارتباطات داخلی و خارجی			
حس امنیت و محیط ایمن	نیازهای اجتماعی افراد سالمند در فضاهای باز عمومی		
نورپردازی مناسب			
تسهیلات، خدمات و توانهای عمومی	[21]		
امکانات محله و بلوک			
ایمنی			
چند عملکردی			
مسیر پیاده و دوچرخه			
جاده‌ها و پیاده‌روها؛ تقاطع‌های امن پیاده			
قابلیت دسترسی			
دسترسی به حمل و نقل عمومی وزیرساخت‌ها			
جا به جایی			
تنوع کاربردها			

شمولگرایی اجتماعی			
فعالیتهای فیزیکی و اجتماعی			
تنوع کاربردها			
پویایی و جذبیت	معرفی انگارههای محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمدان(همان)	مؤلفه تجربی-زیبایی شناختی	
رمزگرایی و ایهام			
هویت			
بومگرایی			
وحدت			
نظم			
خاطره ذهنی			
ارتباط با فرهنگ و تاریخ(بومگرایی)			
حریم شخصی	نیازهای اجتماعی افراد سالمند در فضاهای باز عمومی(همان)		
خوانایی			
خودشکوفایی			
هماآی با طبیعت	معرفی انگارههای محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمدان(همان)	مؤلفه زیست محیطی	
محیط پاکیزه	نیازهای اجتماعی افراد سالمند در فضاهای باز عمومی(همان)		
دسترسی به طبیعت و منظر			
محیط زندگی سالم			
مدیریت و نگهداری کافی	نیازهای اجتماعی افراد سالمند در فضاهای باز عمومی(همان)		رویه ای
شبکه اجتماعی			
مشارکت اجتماعی			

۴- بررسی حس مکان میدان راه آهن تهران از نگاه سالمدان

۴-۱- معرفی محدوده

شکل ۲- موقعیت میدان راه‌آهن در شهر تهران

میدان راه آهن تهران واقع در منطقه ۱۶ شهرداری تهران، از شمال به خیابان ولی‌عصر و کارگر و از شرق به شوش متصل می‌شود.

این میدان به عنوان پلازای ساختمان تاریخی راه آهن(مربوط به پهلوی اول) به بخشی از هویت تهران قدیم تبدیل شده است. بر

همین اساس جایگاه خاصی از نگاه سالمدان و همچنین نقش مهمی در ایجاد حس مکان برای گردشگران دارد. قبل از اجرای طرح

ساماندهی میدان راه آهن، این میدان با موضوعاتی در زمینه های مختلف اجتماعی، ترافیکی، عملکردی و زیبایی شناختی مواجه بوده

است. بنابراین به دلیل اهمیت تاریخی میدان و اجرای پروژه تجدید حیات در آن، میدان راه آهن انتخاب گردید. این تحقیق پس از

اجرای پروژه انجام شده است.

۴-۲ - یافته های پژوهش:

الف) مشخصات مصاحبه شوندگان و پاسخهای پر تکرار:

به منظور فهم عوامل موثر بر حس مکان سالمدان در فضاهای عمومی شهر، ۱۹ مصاحبه‌ی عمیق نیمه ساختاریافته در میدان راه

آهن تهران انجام شده است. در میان مصاحبه گران ۱۷ نفر مرد و ۲ نفر زن بودند. از این میان، ۵ نفر در بازه‌ی سنی ۵۱-۶۰

سال، ۱۰ نفر در بازه‌ی سنی ۶۱-۷۰ سال و ۴ نفر بیش از ۷۰ سال داشتند. همچنین در میان مصاحبه شوندگان ۱۲ نفر کمتر از

یک ساعت، ۳ نفر در بازه‌ی ۱ تا ۵ ساعت و ۴ نفر بیشتر از ۵ ساعت در میدان حضور داشتند. سوالات اصلی و جوابهای متداول در

جدول ۴ آورده شده است.

جدول ۴- سوالهای اصلی و پاس خهای پر تکرار مصاحبهها

سوالات اصلی	نیازهای اجتماعی- پاسخهای پر تکرار از تمام افراد	مطابقت با مولفه های برنامه ریزی و طراحی برای سالمندان
س.1. چه خاطره های از گذشته میدان راه آهن دارید؟	اولین باری که در این فضا قرار گرفتم مربوط به سال 1342 می شود و به پیش از انقلاب بر میگردد. اینجا به اینصورت نبود و زمینهای خاکی بود و اینطور منظم و مرتب نبود الان منظم شده و مردم راحت میتوانند رفت و آمد کنند.	خاطره انگیزی فضا منظم بودن فضا حرکت و دسترسی فضا
س.2. چه ویژگی این فضا را در گذشته بی شتر دوست داشتید یا نداشتید؟	-اینجا برای من نوستالژیک است و الان که نشستم اینجا احساس خوبی دارم. به خاطر خاطره‌ی خوبی که ازش دارم دوست داشتم الان اینجا بشینم با اینکه داخل جا داشت ولی دوست داشتم اینجا بشینم و مردم را ببینم و برایم تجدید خاطره بشود. -هیچ جایی و هیچ چیزیش را دوست نداشتم	خاطره انگیزی فضا
س.3. چه ویژگی این فضا را در حال حاضر دوست دارید یا ندارید؟	- زیباسازی و مبلمان آن نسبت به قبل بهتر شده است و فضا بازتر شده ولی من در این میدان شاهد دوباره کاریهای بسیاری بوده ام. ساختمانهای قدیمی نمای خوبی ندارند مصالح آن ریخته، کرکره های آن خراب شده است و هیچ هماهنگی ای با عناصر جدید مثل ایستگاه مترو ندارد. ولی باز ساختمانهایی که بازسازی کرده اند به نسبت بهتر هستند. البته در بازسازی هم فقط رنگ ساختمان و کرکره مغازهها را عوض کرده اند	نیاز به برقراری ارتباط مشارکت اجتماعی در طراحی و اجرا - نگهداری فضا - تمیزی فضا دلیازی فضا هماهنگی اجزا باهم و با کل - امکانات خدماتی امنیت در فضا

	<p>تصویرذهنی موجود از فضا و گرنه کار خاصی نکرده اند. این فضا را زیاد دوست ندارم چون جامعه استفاده کننده آن معتادان هستند.</p>	
	<p>- فضایی برای سرویس بهداشتی وجود ندارد. قبل اینجا سرویس بوده است.</p>	
<p>نیاز به برقراری ارتباط سبزینگی حرکت و دسترسی نوع فعالیتی تصویرذهنی موجود از فضا</p>	<p>- میدانی است که مسافرین در آن رفت و آمد میکنند مثل میدان سپه و ناصرخسرو. امکانات رفاهی آن از نظر کافه، فست فود، مهمنان پذیر و مسافرخانه خوب است قیمت آن نیز به نسبت سایر مکانها پایینتر است. به لحاظ طبیعت و سبزینگی هم خوب است و فضای سبز و درختان خوبی دارد. - یک میدان راه آهنی که متناسب شهراهی کوچک است و اصلا زیبا نیست.</p> <p>- به هر کسی بگویید میدان راه آهن ابتدا معتادان به ذهنش میرسد.</p>	<p>س.4. اگر بخواهید اینجا را برای کسی که تاکنون میدان را ندیده است توصیف کنید، چه میگویید؟</p>
<p>سبزینگی - منظم بودن فضا امکانات خدماتی و رفاهی وجود فضاهای مکث و انتظار امنیت در فضا</p>	<p>- فضایی پردرخت با آلایقیق باید داشته باشد همچنین فضایی برای استراحت شب هم باید پیشینی شود. همچنین فضایی برای گذراندن اوقات فراغت کودکان و کهنسالان باید درنظر گرفته شود. فضا باید زیبا هم باشد مخصوصا که از تمام راه آهن های دنیا هم نمونه بگیرند. برای مسافران خارجی هم این فضا زیبا نیست.</p>	<p>س.5. چه پیشنهادی برای بهترشدن فضا دارید؟</p>

ب) دسته بندی نظرات:

در این بخش به منظور معرفی مقولات موثر بر حس مکان سالمدان ابتدا نکات کلیدی (شناسه) حاصل از مصالحه ها که به جنبه ای مشترکی اشاره دارند دسته بندی شد و در سطح بالاتر و در دسته بندی مجدد مفاهیم مرتبط با یکدیگر ترکیب شده و مقولات موثر بر حس کان سالمدان در فضاهای عمومی شهری استخراج شده است.

تعریف مورد نیاز:

شناسه^{code}: نکات کلیدی داده های استخراج شده براساس قیاس و پرسشگری.

مفهوم concept: شناسه هایی که به جنبه ای مشترک یک پدیده اشاره دارند؛ با مقایسه و دسته بندی تحت عنوان مفهوم خوانده میشود.

مقولات categories: نسبت به مفاهیم انتزاعی تر هستند و در سطح بالاتری قرار دارند. مقولات شالوده ای نظریه هستند [22].

جدول ۵- دسته بندی شناسه ها، مفاهیم و مقولات موثر بر حس مکان سالمدان حاصل از مصاحبه ها

مقولات categories	مفهوم concept	شناسه ^{code}
ارتباط با مردم	جامعه ای استفاده کننده از فضا	نیاز به برقراری ارتباط گروههای استفاده کننده از فضا
	مدیریت فضا	تمیزی فضا مشارکت در طراحی و اجرا نگهداری از فضا هزینه ای اجرا
کارابی فضا		تنوع فعالیتی فضا حرکت و دسترسی فضا

		امکانات رفاهی و خدماتی
	امکانات و تسهیلات فضا	سبزینگی و آسایش اقلیمی وجود فضاهای مکث و انتظار
	دلبازی فضا	
	منظم بودن و خوانایی فضا	
	هماهنگی اجزا با یکدیگر و اجزا با کل پیوستگی فضا) جدارهای، مسیرها و ... (
هویتمندی فضا	خاطره انگیزی فضا	تصویر ذهنی موجود از فضا
	پیشینه‌ی فضا	پایداری عناصر (عملکردی و کالبدی) امنیت در فضا

۵ - بحث

در این بند مدل به دست آمده در پژوهش حاضر را با مدل‌های معرفی شده [20 ، 21] در مبانی نظری تحقیق مقایسه می‌شود و درنهایت سوال‌های تحقیق مورد بحث قرار می‌گیرد.

مدل پیشنهادی این پژوهش در قیاس با دو مدل ذکر شده دارای تفاوت‌هایی است. شناسه‌های مدل پیشنهادی این تحقیق از طریق رویکرد امیک (Emic) حاصل شده است؛ بدین بیان که شناسه‌ها از طریق مصاحبه با سالمندان گردآوری شده است. این درحالی است که در دو تحقیق یادشده از طریق رویکرد اتیک (Etic) معیارهای خود را به دست آورده‌اند. در این رویکرد معیارها از طریق بررسی پیشینه‌ی پژوهش حاصل می‌شود.

شناسه‌های حاصل از این پژوهش با انگاره‌های محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمندان [20] و معیارهای طراحی فضاهای باز عمومی برای سالمندان [21] مقایسه شده است:

الف) مقایسه با انگاره‌های محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمندان: نتیجه‌ی مقایسه با انگاره‌های محیطی نشان

میدهد که آن پژوهش [20] بیشتر به کیفیت‌های بعد ماهوی معطوف است و شامل شناسه‌های مرتبط با بعد رویه ای مانند هزینه‌ی اجرا، نگهداری از فضا و مشارکت در طراحی و اجرا نمیشود؛ علاوه بر آن به شناسه‌های مرتبط با مقوله‌ی ارتباط با مردم نیز اشاره‌ای نشده است. و پژوهش حاضر نیز در شناسه‌های استخراج شده از طریق مصاحبه با سالمندان به انگاره‌های محیطی پویایی و جذابیت، رمزگرایی و ابهام و رویدادپذیری دست نیافته است.

ب) مقایسه با معیارهای طراحی فضاهای باز عمومی برای سالمندان: نتیجه‌ی مقایسه نشان میدهد که آن پژوهش [21] به شناسه‌های مرتبط با مفهوم انسجام فضایی اشاره‌ای نکرده است؛ و از میان شناسه‌های مرتبط با مفهوم مدیریت فضا به شناسه‌ی هزینه‌ی اجرا اشاره‌ای نشده است. پژوهش حاضر نیز در شناسه‌های استخراج شده به معیارهای آموزندگی و محیط زندگی سالم دست نیافته است. در نگاه کلی میتوان بیان کرد که نگاه یانگ و همکارانش(2016) نسبت به معیار زندگی شخصی و اجتماعی، کاملتر و جزئی‌تر بوده است و یکی از دلایل آن میتواند تفاوت در روش تحقیق پژوهش‌های مورد مقایسه دانست.

سالمندان به پنج سوال تحقیق پاسخ داده‌اند. پاسخها با ادبیات پژوهش گفته شده تو سط یانگ و همکاران(2016) (مورد بحث و مقایسه قرار میگیرد):

سوال 1. بخش عمدات از سالمندان برثبات عناصر کلیدی میدان تاکید دارند؛ این عناصر ارتباط قوی با تاریخ شهر دارند. دسترسی به مدهای مختلف حمل و نقلی اهمیت بالایی دارد به خصوص اگر حالت نوستالژیک پیدا کند و ارتباط ذهنی آنها را با گذشته برقرار کند. پاکیزگی و نظم میدان که از نقاط ضعف گذشته میدان به حساب می‌آمده و اکنون نیز اشاره شده است، نشان میدهد که علیرغم بازبینی فضای میدان همچنان مشکلاتی وجود دارد. بخش زیادی از این مشکلات به نحوه استفاده کاربران برمیگردد.

سوال 2. سالمندان ارتباط هرچه بیشتر میدان با تاریخ را ترجیح دادند. پیشینه‌ی فضا به واسطه‌ی حفظ ساختار و جداره‌های میدان حس خوشایندی را برای سالمندان به وجود می‌آورد.

سوال 3. سالمندان توجه بسیاری به امکانات و تسهیلات فضا داشتند که نشان دهنده کمبود جدی میدان در این خصوص است. همچنین پراکندگی این تسهیلات در میدان بر این مهم تاثیر بیشتری گذاشته است. وجود برخی مشکلات کالبدی در جداره‌های میدان و کیفیت پایین میزان پاکیزگی محیط سبب شده است که حس لذت، راحتی و ماندگاری در فضای میدان تحت تاثیر قرار

بگیرد که خود ارتباط زیادی با سلامتی جسمی و روانی سالمدان دارد. این موضوع در کنار کاهش حس امنیت به دلیل حضور گروه اجتماعی خاص (معتادان) سبب شده است که ارتباطات اجتماعی سالمدان به صورت مناسب انجام نشود.

سوال 4. مشکلات اجتماعی موجود در میدان چنان آشکار است که در تصویرذهنی عمدۀ سالمدان وجود دارد. وجود جدار های کالبدی باهویت اما نیازمند مرمت موجب کاهش احساس امنیت و تیرگی تصویرذهنی آنها شده است. بر این اساس، برخی میدان را برازنه پایتخت کشور ندانسته اند که نشاندهنده‌ی آن است که محصوریت نامناسب میدان، نورپردازی ضعیف و وجود جدار های نیازمند مرمت بر این تصویرذهنی تاثیر به سزایی گذاشته اند.

سوال 5. سالمدان با توجه به شرایط کنونی میدان، موارد خود را در دو بعد مطرح کردند. در بعد اجتماعی، فقدان امنیت کافی به دلیل حضور معتادان در میدان حائز اهمیت است. در بعد فضایی و عملکردی، ارتقا کیفی و کمی امکانات و تسهیلات میدان به خصوص برای دو گروه سنی سالمند و کودک و افزایش نظم فضایی میدان بسیار اهمیت دارند. در بعد کالبدی، توجه به افزایش محصوریت میدان در هردو شیوه نرم (درختان) و سخت (ساختمان) و مرمت بناها موجود به منظور افزایش زیبایی میدان حائز اهمیت است.

5-جمع‌بندی

پژوهش حاضر به منظور بررسی حس مکان میدان راه آهن پس از اجرای طرح تجدیدحیات از نقطه نظر سالمدان استفاده کننده از فضا است. بدین منظور ابتدا مروری بر مبانی نظری تحقیق مرتبط با حس مکان، تعریف سالمندی سالم، انگاره های محیطی موثر بر حضور و مشارکت سالمدان و معیارهای طراحی فضاهای باز عمومی برای سالمدان انجام شده است.

این تحقیق در چارچوب روش شناسی کیفی و از نوع تحلیل محتوى است. داده ها با کمک تکنیک مصاحبه‌ی عمیق نیمه ساختاریافته جمع آوری شده است؛ حجم نمونه با اشباع نظری مشارکت کنندگان مشخص و نظرات مثبت و منفی سالمدان در ارتباط با فضای‌گردآوری شده است.

همانطور که قبلا ذکر شد به منظور تحقق چشم‌انداز «سالمندی سالم» توجه به ظرفیت ذاتی فرد (ظرفیت های جسمی و روحی) (عوامل محیطی مربوطه و تعامل بین این دو حائز اهمیت می باشد [19].

مقولات به صورت سلسله مراتبی و در یک فرآیند رفت و برگشتی از سطح شناسه تا مفاهیم و در نهایت مقولات استخراج شده است(جدول ۵). این مقولات شامل ارتباط با مردم، کارایی فضا و هویتمندی فضا میباشند. ارتباط با مردم مربوط به مفهوم جامعه‌ی استفاده کننده از فضا است که تاثیر مهمی بر تصویرذهنی، امنیت و نیاز سالمدان به برقراری ارتباط می‌گذارد. مقوله‌ی دوم کارایی فضا است که بیشتر به مولفه‌های مرتبط با بعد رویه‌ای و امکانات و تسهیلات فضا اشاره دارد. مقوله‌ی آخر هویتمندی فضا است؛ این مقوله شامل مفاهیم انسجام فضایی و پیشینه‌ی فضا است و تقریباً تمامی مصاحبه شوندگان به صورت مستقیم یا غیرمستقیم به این دو مفهوم یا حداقل یکی از آنها و شناسه‌های مرتبط با آنها اشاره کرده‌اند.

نتایج این پژوهش نیز نشان داد که نگاه سالمدان تنها به کالبد فضا محدود نیست و استفاده کنندگان از فضا نیز بر حس مکان آنها تاثیر میگذارند؛ علاوه بر آن این گروه استفاده کننده علاوه بر بعد ماهوی به بعد رویه‌ای نیز اشاره داشته (جدول ۵).

از نتایج تحقیق علاوه بر استخراج مقولات موثر بر حس مکان سالمدان، ضرورت کاربرست نظریه‌ی زمینه‌ای در دانش طراحی شهری و همچنین ضرورت توجه به ملزومات و ترجیحات محیطی همه‌ی گروه‌های سنی و جنسی در فرآیند شکلدهی به محیط شهری است. همانطور که بیان شد علاوه بر کیفیتهای فضایی- کالبدی، مشارکت سالمدان در فرآیند طراحی و آگاهی آنان از فرآیند اجرا بر حضورپذیری و احساس تعلق آنان تاثیر میگذارد؛ لذا پیشنهاد میشود در آغاز هر پروژه شفافسازیهای لازم در ارتباط با فرآیند طراحی و ساخت صورت پذیرد و با رویکرد زمینه‌ای ترجیحات محیطی و انگاره‌های موثر بر حضورپذیری استفاده کنندگان استخراج شود.

تشکر و قدردانی: از جناب آقای دکتر کورش گلکار و سرکار خانم دکتر آزاده لک، بابت تمامی هدایتها تشکر میشود...

تاییدیه اخلاقی: تمام مصاحبه‌ها با اجازه شفاهی مشارکت کنندگان ضبط و استفاده شده است.

تعارض منافع: موردی از سوی نویسنده‌گان گزارش نشده است.

سهم نویسنده‌گان: امیرحسین حیدری (نویسنده اول)، نگارنده روش شناسی و مقدمه/پژوهشگر(50٪)؛ علیا طالب همت (نویسنده دوم)، نگارنده بحث/تحلیلگر داده‌ها/پژوهشگر(50٪)

منابع مالی: موردی از سوی نویسنده‌گان گزارش نشده است.

منابع

- ۱- فلاحت، م.ص "مفهوم حس مکان و عوامل شکل دهنده آن" نشریه هنرهای زیبا، ۱۳۸۵؛ ۲(۲۶) : ۵۷-۶۶.
- 2- World Health Organization. [Online]. Available:
http://www.searo.who.int/entity/health_situation_trends/data/chi/elderlypopulation/en/
- 3- تقوایی، ع و ضابطیان، ا "شاخص های مناسب سازی فضاهای شهری دوستدار سالمدنان با استفاده از رویکرد مشارکتی" فصلنامه مسکن و محیط رosta. ۱۳۸۸؛ ۲۸(۲۸) : ۶۰-۷۱.
- 4- نتایج کلی سرشماری سال ۱۳۹۵. (۱۳۹۵)، برگرفته از سرشماری- عمومی- نفوس- و- مسکن/نتایج-
<https://www.amar.org.ir/1395>
- 5- علی الحسابی، م و رفیعی، ف "ارزیابی نیازمندیهای سالمدنان در فضاهای شهری، مطالعه موردی: پارک خلد بری نشیراز" نشریه معماری و شهرسازی آرمانشهر. ۱۳۹۱؛ ۹: ۲۴۷-۲۵۷.
- 6- Sugiyama T., & Thompson C. W. Outdoor environments, activity and the wellbeing of older people: Conceptualising environmental support. Environment & Planning A. 2007; 39, 1943–1960
- 7- کارمونا، م و تیسلد، ا و تترانک، هیت، ت. "مکان های عمومی و فضاهای شهری: ابعاد گوناگون طراحی شهری " ترجمه: قرائی، ف و اهری، ز و صالحی، ا و شکوهی، م. ۱۳۹۴. تهران: دانشگاه هنر.
- 8- World Health Organization. (2007). "Global Age-Friendly Cities: a guide".
- 9- Rafi S & Saif S .Age-Friendly Communities: Creating a Conducive Environment for the Elderly in India. .Journal of Geriatric Medicine. 2020; 2(2), 17–24
- 10- Mustaqim M.M. A study of universal design in everyday life of elderly adults. Procedia Comput. Sci. 2015;67:57–66.
- 11- Joost van Hoof, Jan K. Kazak, Jolanta M. Perek-Białas, and Sebastiaan T. M .The Challenges of Urban Ageing: Making Cities Age-Friendly in Europe. Int J Environ Res Public Health. 2018; 15(11): 2473
- 12- Davey J, Nana G, de Joux V, & Arcus M. (2004) Accommodation options for older people in Aotearoa/New Zealand. Wellington, New Zealand: NZ Institute for Research on Ageing/Business & Economic Research Ltd, for Centre for Housing Research Aotearoa/New Zealand.

- 13- Wiles L, Leibing A, Guberman N, Reeve J, and Allen R. E. S .The Meaning of “Aging in Place” to Older People .Cite journal as: The Gerontologist.2011 ;52(3), 357–366
- 14- Walker A. Population Ageing. In: Moulaert T., Garon S., editors. Age-Friendly Cities and Communities in International Comparison: Political Lessons, Scientific Avenues, and Democratic Issues. Springer; Cham, Switzerland; 2016. pp. 47–64.
- 15- World Health Organization. Checklist of Essential Features of Age-friendly Cities. World Health Organization, 2007
- 16- Kalache L, Plouffe A. Towards global age-friendly cities: determining urban features that promote active aging. Journal of Urban Health. 2010; 733-739.
- 17- G. Gawron and P. Rojek-Adamek. The Idea of Age-Friendly Cities and Communities as a Response to the Challenges of Contemporary Demographic Changes. In Athens: ATINER'S Conference Paper Series, No: SOC2015-1772, Greece, 2015.
- 18- World Health Organization. (2016). " Global strategy and action plan on ageing and health (2016 - 2020)".
- 19- World Health Organization. (2015). " World Report On Ageing And Health".
- 20- پورعفر م و تقواei ع و بمانیان م و صادقی ع و احمدی ف. "ارائه انگارههای محیطی موثر بر شکلگیری فضاهای عمومی مشوق سالمندی موفق با تأکید بر ترجیحات سالمندان شیراز" نشریه سالمند. ۱۳۸۹؛ ۱۵(۵): ۳۴-۲۲.
- 21- H.K. Yung, E. & Conejos S & H.W. Chan E "Social needs of the elderly and active aging in public open spaces in urban renewal." Cities . 2016; 52: 114-122
- 22- لک، آ "کاربرد نظریه زمین های د رپژوهشها طراحی شهری" نشریه صفو. ۱۳۹۳؛ ۶۴(۲۴): ۴۳-۶۰
- 23- Borst H, Sanne I, Graham J, Dongen J, & Bakker I. M. H. Influence of environmental street characteristics on walking route choice of elderly people. Journal of Environmental Psychology. 2009; 29(4), 477–484.
- 24- IDGO (2007). Inclusive design for getting outdoors: How does the outdoor environment affect older people's quality of life? http://www.idgo.ac.uk/older_people_outdoors/outdoor_environment_qol.htm
- 25- Michael Y. L, Green M. K, & Farquhar S. Neighborhood design and active ageing Health & Place. 2006; 12, 734–047
- 26- Labus A. (2012). Concepts of urban renewal in an ageing society in the XXI century Case studies in Polish cities. Paper presented at the REAL CORP 2012 Tagungsband, Schwechat.
- 27- Kwok J. Y. C, & Ng C. H. K. (2008). User friendly living environmental research and design for older persons. In P. Langdon, J. Clarkson, & P. Robinson (Eds.), Designing inclusive futures. London: Springer-Verlag London Ltd
- 28- Clarke P, & Nieuwenhuijsen E. R Environments for healthy ageing: A critical review Maturitas. 2009; 64, 14–91

- 29- Turel H. S, Yigit E. M, & Altug I. Evaluation of elderly people's requirements in public open spaces: A case study in Bornova District (Izmir, Turkey). *Building and Environment*. 2007; 42, 2035–5402
- 30- Hong Kong Planning Department (2002). Ageing population and planning for the elderly. (Retrieved June 12, 2006)
- 31- Urge (2004). Making greener cities. (from <http://www.urge-project.ufz.de/CD/booklet.htm>)
- 32- Temelova J, & Dvorakova N. Residential satisfaction of elderly in the city centre: The case of revitalizing neighbourhoods in Prague. *Cities*. 2012; 29(5), 310–317
- 33- Fadda G, Cortes A, Olivi, A, & Tovar M. The perception of the values of urban space by senior citizens of Valparaiso. *Journal of Aging Studies*. 2010; 24, 344–357.
- 34- Woo J, Chan R, Leung J, & Wong, M. Relative contributions of geographic, socioeconomic, and lifestyle factors to quality of life, frailty and mortality in elderly. *PloS One*. 2010;5(5):87-75.
- 35- Andersson J. E. Architecture for silver generation: Exploring the meaning of appropriate space for ageing in a Swedish municipality. *Health & Place*. 2011; 17:572–587

Exploring Elderly's sense of place of Railway Square

Abstract

considering the benefits of "sense of place for the individual and society, the growth of the aging process in Iran, the importance of their presence in urban spaces as social equity and the impact of the environment on the level of performance and their sense of place, it is important to consider environmental preferences of this population group. The aim of this research is to improve the relationship between the place and elderly and identifying the effective factors on the formation of sense of place in them. This study is in the context of qualitative methodology and content analysis. The data has been collected using a semi-structured in-depth interview technique and the sample size was determined by the theoretical saturation of the participants.

The research case is Tehran Railway Square; This square is one of the key gates of the Iranian capital. The collected data is encoded in 19 identifiers, 5 concepts and 3 categories. Categories including communicating with people, space efficiency, and space identity. Major concepts include the space-user community, space management, space facilities, space coherence, and space history. The results of this study also indicated that the view of the elderly is not limited to the form of the space, the space-users also affect their sense of place. Thus, the proposed model of this research can be a guide for urban designers and planners to have a positive effect on the sense of place of this population group according to the extracted identities .

Keywords: Sense of Place, Elderly, Tehran Railway Square